

การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพมหานคร

The Management of Learning Activities Based on the Group Relation Process in
the Learning Strand of Buddhism for the 2nd Year Secondary School Students
Taweethapisek School Bangkok

พระสุรพล อารณโณ (ไกรรอด), ผศ.ดร. ชวาล ศิริวัฒน์, ผศ.ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

Phar Suraphon Areparanô (Krairod), Assoc. Prof. Dr. Chaval Siriwat, Asst. Prof. Dr. Niwes Wongsuwan

นิสิตพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Suraphon @gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 4 เมษายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 15 พฤษภาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 15 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพมหานคร พบว่า สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม นักเรียนมีความสุขในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งภาระงานอย่างเป็นระบบ

นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี สืบค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อย่างตั้งใจ มีความสามัคคีในการทำงาน มีน้ำใจช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี รู้จักการรับฟังเหตุผลของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รักษากฎระเบียบของกลุ่ม นักเรียนนำเสนอผลงานอภิปรายหน้าชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิววิภาติศก กรุงเทพมหานคร คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 8.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.852 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 17.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.847 สรุปหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์, สาระการเรียนรู้

ABSTRACT

The thesis entitled “The Management of Learning Activities Based on the Group Relation Process in the Learning Strand of Buddhism for the 2nd Year Secondary School Students, Taweethapisek School, Bangkok” is the pre-experimental research by using one-group pretest-posttest design. A sample was selected from 40 students who were studying in the 2nd year of the secondary school in class 1. The purposive sampling was used to conduct the study. The study consisted of two objectives: 1) to study the management of learning activities based on the group relation process in the learning strand of Buddhism for the 2nd year secondary school students, Taweethapisek school, Bangkok; and 2) to study the achievement of before and after learning by using the management of learning activities based on the group relation process. The research instruments consisted of the Buddhism learning management plan on mental management and intellectual development, as well as the 20- question achievement test for the 2nd year secondary school students, Taweethapisek school, Bangkok.

The study found as follows:

1) From the management of learning activities based on the group relation process in the learning strand of Buddhism for the 2nd year secondary school students, Taweethapisek school, Bangkok, it revealed the following developments on students from the said management: students are developed to have both knowledge and virtue; students are happy in working as a group; students share the responsibilities systematically; students

know their duties well; students can search for information from the source with full intention; students have unity in work as well as being kind and helpful toward each other; students learn to listen to the reason of friends in the group; students follow the rules of the group; and students can do the presentation well in class and have discussions with friends by having the courage to express opinion.

2) From comparing the achievement of before and after learning by using the management of learning activities based on the group relation process in the learning strand of Buddhism for the 2nd year secondary school students, Taweethapisek school, Bangkok, it was found that before learning has the average (\bar{X}) of 8.43 with the standard deviation (S.D.) equal to 1.852. While after learning has the average (\bar{X}) of 17.23 with the standard deviation (S.D.) equal to 1.847. In conclusion, after learning has a higher score than before learning with a statistically significant difference at 0.05 level, according to the assumptions set.

Keyword : The Management of Learning , Activities based on the Group Relationships Process, The Learning Strand.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 มาตรา 5 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2547 : 12) ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับ บริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัย ต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคม โลก โดยเฉพาะรายวิชาศาสนา ศิลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนา

ตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551 : 12-14)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ หรือ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือได้ทั้งผลงานที่ดี และได้ ทั้งความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน กิจกรรมการเรียนรู้ของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มี หลักการและลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนกระทำ เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกิจกรรม กลุ่มย่อย เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่ประกอบไปด้วยขั้นตอนของ การวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นกิจกรรมที่ประกอบไปด้วยการ อภิปราย (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545 : 30-31) การเรียนการสอนโดยใช้วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า 1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เป็นไป อย่างตื่นตัว มีชีวิตชีวา (Active process) 2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย 3. การค้นพบด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ดี 4. การเรียนรู้กระบวนการมีความสำคัญ และ 5. การนำความรู้ไปใช้ช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้น การสอนกลุ่มสัมพันธ์ จึงมีลักษณะที่ 1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา 2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน 3. ยึด การค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้ค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ ด้วยตนเองจาก กิจกรรมต่าง ๆ 4. เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงานโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ที่ ช่วยทำให้เกิดผลงาน 5. เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับสิ่งที่ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้และมีทักษะชีวิตได้เป็นอย่างดี (ทิตนา แหม มณี, 2545 : 142-143) เมื่อพิจารณาถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะเห็นได้ ว่าเป็นกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนสูง เกิดการ เรียนรู้ที่สนุกสนาน มีชีวิตชีวา ทำให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าทำ ช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม จากความสำคัญ และเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีแนวคิดและมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ ในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญา เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนที่มีความรู้ มีทักษะการคิดที่ถูกต้อง มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีค่านิยมที่เหมาะสม มีความสุขในการ เรียน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ สุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิวธาภิเศก กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิวธาภิเศก กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิวธาภิเศก กรุงเทพมหานคร ซึ่งทางผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental Research) ขึ้นต้น โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนทิวธาภิเศก กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตลอดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิวธาภิเศก กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิวธาภิเศก กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่อง การบริหารจิตและการเจริญปัญญา โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่อง การบริหารจิตและการเจริญปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิวธาภิเศก กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิวธาภิเศก กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม นักเรียนมีความสุขในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งภาระงานอย่างเป็น

ระบบ นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี สืบค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อย่างตั้งใจ มีความสามัคคีในการทำงาน มีน้ำใจช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี รู้จักการรับฟังเหตุผลของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รักษากฎระเบียบของกลุ่ม นักเรียนนำเสนอผลงานอภิปรายหน้าชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิววิเศษ กรุงเทพมหานคร คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 8.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.852 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 17.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.847 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิววิเศษ กรุงเทพมหานคร หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิววิเศษ กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทิววิเศษ กรุงเทพมหานคร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และคู่คุณธรรม นักเรียนมีความสุขในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งภาระงานอย่างเป็นระบบ นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี สืบค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อย่างตั้งใจ มีความสามัคคีในการทำงาน มีน้ำใจช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี รู้จักการรับฟังเหตุผลของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รักษากฎระเบียบของกลุ่ม นักเรียนนำเสนอผลงานอภิปรายหน้าชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก ทำให้มีผลงานมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ราตรี เนตรรัตน์ (2545 : 29) ได้กล่าวสรุปว่า หลักการเรียนการสอนตามหลักการทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ตลอดจนการพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ คือส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชามีโอกาสพัฒนาสติปัญญาและอารมณ์โดยวิธีการที่เหมาะสมซึ่งช่วยให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียนและมีประโยชน์อย่างยิ่งในการเป็นผู้นำและผู้ตาม ช่วยให้ผู้รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ

บทบาทของตนเอง และสมาชิกของสังคม และสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2522 : 98-112) ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ คือ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของกลุ่มคนที่มีผลกระทบต่อกันและกัน โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้องทำงานร่วมกัน การศึกษาเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ จึงเป็นการศึกษาหาความรู้ที่จะช่วยให้คนสามารถที่จะทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งปัจจุบันความรู้จำนวนมากเหล่านี้ได้มาจากข้อความรู้ในศาสตร์สาขาพฤติกรรมศาสตร์ เช่นความรู้เกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติของกลุ่ม พฤติกรรมการรวมกลุ่ม ลักษณะและบทบาทของผู้นำลักษณะและบทบาทของสมาชิกกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม รูปแบบของการสื่อสาร แบบการทำงานและยุทธวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นต้น ความรู้เหล่านี้หากผู้ศึกษามีความเข้าใจแล้วจะมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ และทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ ทุกคนที่อยู่ในกลุ่มได้รับหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ มีน้ำใจต่อกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ต่อกันและกัน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้ได้งานที่ดีและมีคุณภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพมหานคร พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 8.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1852 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 17.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.847 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพมหานคร หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กระบวนการสอนดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายอนุชา แข่งขัน (2558) ได้วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยวิธีการสอนภาษาแบบกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบปกติในสถาบันภาษามหาวิทยาลัยรามคำแหง” ผลการวิจัยมีดังนี้ นักศึกษาหลักสูตรฟื้นฟูภาษาอังกฤษ (remedial course) ในสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เรียนโดยวิธีการสอนภาษาแบบกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ อินทยารัตน (2560) ทำวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนวิธีบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภูเก็ต” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แบบวัดพฤติกรรมแผนการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ ผลการทดลองพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยการจัดกิจกรรมบทบาท

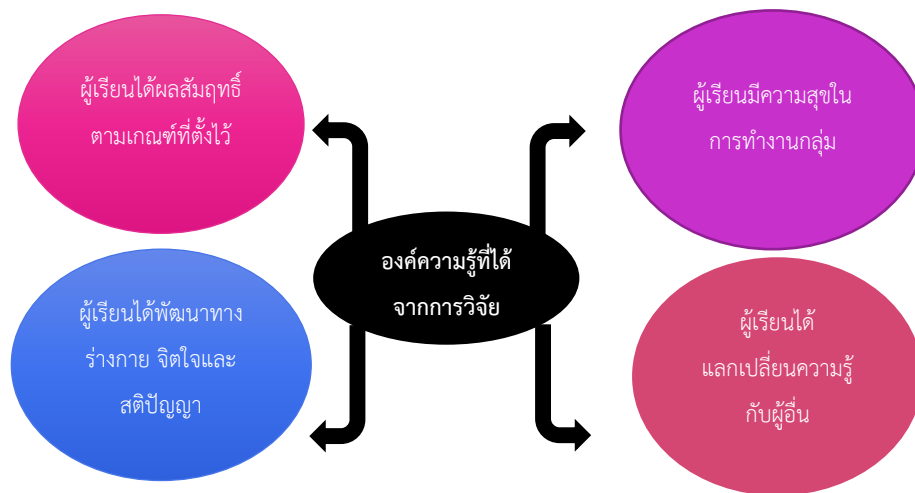
สมมติกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการสอนตามปกติ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความสามัคคี หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้เรียนรู้ในเนื้อหาการบริหารจัดการ และการเจริญปัญญา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โดยภาพรวมแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์การเรียนที่ดีขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนที่ตั้งไว้

ด้วยเหตุนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จึงเป็นกระบวนการการเรียนรู้ในลักษณะการบูรณาการที่ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลคือ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูกำหนด ทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้น ได้ปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลายวิธี และนำไปบูรณาการใช้ได้กับรายวิชาอื่น ๆ ได้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐ เขตพื้นที่ฐานการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบายสนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1) การนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรจัดเตรียมเนื้อหาที่จะทำการสอนให้ดีและครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการสอน

2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนมีอิสระในการทำกิจกรรมและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน โดยครูคอยให้คำแนะนำ และเป็นพี่ที่ปรึกษาที่ดี เพราะเป็นการสร้างความรู้ที่คงทนให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

3) จัดทำแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดให้มีความหลากหลาย

4) การจัดทำแบบวัดผลประเมินผลทางการเรียนนั้น ต้องวัดผลประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อเป็นการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้เรียนที่ดีสืบต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1) นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น แล้วนำผลการเรียนมาเปรียบเทียบกันในแต่ละกลุ่มสาระว่า หลังจากใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว ผลสัมฤทธิ์มีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร เป็นต้น

2) นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ

3) มีการศึกษาประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อเป็นการนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการแก้ไข และพัฒนากระบวนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

ทิตินา แคมมณี. (2545). “กลุ่มสัมพันธ์ : เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน”. กรุงเทพมหานคร: นิชินแอดเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.

ทิตินา แคมมณี. (2522). *กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1*. บุรพาศิลป์การพิมพ์. กรุงเทพมหานคร.

ราตรี เนตรรัตน์. (2554). “การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”.

วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2545). “เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2547). *พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) 2545*. กรุงเทพมหานคร.
- อนุชา แข่งขัน. (2558). "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยวิธีการสอนภาษา แบบกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบปกติในสถาบันภาษามหาวิทยาลัยรามคำแหง". *วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย รามคำแหง*.
- อุไรวรรณ อินทยรัตน์, (2560). "ผลของการสอนวิธีบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อ พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษา", *รายงานการวิจัย, ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภูเก็ต*.
